

Aleg. 675

Sprawozdanie

Komisji wodnej o rezolucjach proponowanych przez posła Oleśnickiego
w sprawie postępowania przy regulacji rzek.

Wysoki Sejmie!

Wysoki Sejm przekazał Komisji wodnej do sprawozdania następujące rezolucje p. Oleśnickiego:

„Wzywa się c. k. Rząd:

I. by drogą autentycznej interpretacji ustawy z 11. czerwca 1901, L. 66 dz. p. p. i ustawy z 18. września 1901 L. 103 dz. u. kr. ustalił, że przepisy ustawy z 11. czerwca 1901 L. 66. Dz. p. p. i rozporządzenia Ministerstwa Skarbu z 23. kwietnia 1903 L. 90 dz. p. p. odnoszą się w całej swej treści do regulacji rzek objętych §. 2 ustawy z 18. września 1901 L. 103, Dz. u. kr.;

II. ażeby wydał jak najrychlej władzom i organom swym do przeprowadzenia regulacji rzek kanałowych powołanych zarządzenie pouczenia w tym kierunku, by przy układaniu planów trasy regulacji tych rzek miały na oku interesa rolnicze nadbrzeżnych mie-zkańców, uwzględniały melioracje rolnicze, a przedewszystkiem zwracały uwagę na interesa rolnicze ludności włościańskiej;

III. by plany regulacyjne były przystępne dla wglądu wszystkich interesowanych jeszcze przed zatwierdzeniem takowych przez krajową Komisję po myśli §. 4, rozp. minist. z 23. kwietnia 1903 L. 90, Dz. p. p. i by przed tem zatwierdzeniem dana była wszystkim interesowanym możność wnoszenia przeciw tym planom zarzutów;

IV. by przed Komisją obchodową były plany i operata regulacyjne wyłożone bezwarunkowo i w każdej interesowanej gminie do przeglądu interesowanych podane;

V. by Komisja obchodowa uwzględniała, zaś c. k. władza polityczna krajowa swem orzeczeniem ustalały żądania gmin i właścicieli nadbrzeżnych, konieczne dla zapobieżenia pogorszenia wskutek regulacji stosunków gospodarczych tychże właścicieli — a w szczególności:

a) by przez tworzenie nowych przekopów nie były gminy odcinane od swych gruntów;

b) by tam, gdzie takie odcięcie jest koniecznem, urządzone były kosztem przedsiębiorstwa regulacyjnego komunikacje odpowiednie dla przechodu i przewozu plonów i przepędu bydła i by te komunikacje były kosztem tego przedsiębiorstwa utrzymywane;

c) by zakulturować się mające przestrzenie nadbrzeżne były kosztem przedsiębiorstwa odgródzone od sąsiednich pastwisk;

d) by tam, gdzie wskutek regulacji prawa wielu stron albo zmienione albo naruszone, danem było właścicielom tych zupełne odszkodowanie — względnie, by nastąpiło kosztem funduszu regulacyjnego zupełne przywrócenie do dawnego stanu lub odbudowanie zarządzeń wodnych, wskutek regulacji uszczuplonych lub naruszonych;

e) by zabezpieczonem było dla dotychczas uprawnionych wykonanie i prawo rybołostwa i polowania, jak niemniej prawo poboru kamieni, piasku i szutru;

f) by w orzeczeniach zastrzeżonem było dla interesowanych prawo do nawodnienia gruntów kosztem funduszu regulacyjnego względnie do odszkodowania na wypadek, gdyby regulacja spowodowała pogorszenie gruntów i pastwisk nadbrzeżnych;

VI. by w wypadkach, w których postępowanie regulacyjne bez uwzględnienia tych zasad lub wbrew takowym nastąpiło — wydane orzeczenie zniósł i zarządzenie ponownych komisji obchodowych zarządził“.

Z rezolucyi tych pierwsza stanowić ma w myśl wnioskodawcy punkt wyjścia formalny i podstawę prawną dla wszystkich rezolucyi następnych. Komisją po szczegółowym jej zbadaniu przysła jednak do przekonania, że ta podstawa prawna nie da się w całości utrzymać i uzasadnić.

Wnioskodawca pragnie tu stwierdzić najpierw, że przepisy ustawy państwowej z dnia 11. czerwca 1901 nr. 66 dz. p. p. odnoszą się „w całej swej treści“ do regulacji rzek objętych paragrafem 2. ustawy krajowej z 18. września 1901 nr. 103 dz. u. kr. Tak jednak nie jest. Ustawa państwowa z dnia 11. czerwca 1901 odróżnia wyraźnie od siebie budowę dróg wodnych (kanałów i rzek kanalizowanych (§. 1), od regulacji rzek (§. 5) a różnicę tę przeprowadza przez wszystkie swe postanowienia, tak że jedne z nich odnoszą się wyraźnie tylko do dróg wodnych, drugie tylko do regulacji rzek, inne również wyraźnie zarówno do dróg wodnych jakoteż do regulacji rzek, np. §. 13.

Natomiast ustawa krajowa z dnia 18. września 1901 r. odnosi się wyłącznie do regulacji rzek. Wynika z tego, że przy wykonaniu tej ostatniej ustawy t. j. przy regulacji rzek nie można się odwoływać do tych przepisów ustawy państwowej, które się odnoszą wyłącznie do dróg wodnych, lecz można się odwoływać tylko do tych przepisów, które się odnoszą albo do regulacji rzek, albo też zarówno do dróg wodnych jakoteż do regulacji rzek.

Wnioskodawca pragnie następnie stwierdzić, że rozporządzenie wykonawcze ministerstwa skarbu (powinno być: handlu) z dnia 23. kwietnia 1903 Nr. 90. dz. u. p. odnosi się także do regulacji rzek. Zdanie to nie da się jednak utrzymać, gdyż rozporządzenie to zarówno w swoim tytule jakoteż w §. 1. orzeka wyraźnie, że odnosi się tylko do dróg wodnych określonych w §. 1. ustawy państwowej a temsamem nie odnosi się do regulacji rzek wogóle a w szczególności galicyjskich, dla której istnieje osobne rozporządzenie wykonawcze ogłoszone obwieszczeniem Namiestnictwa z d. 21. kwietnia 1904, Nr. 52 Dz. u. kr.

Jeżeli jednak nie da się utrzymać zapatrywanie p. Oleśnickiego, że wszystkie przepisy odnoszące się do dróg wodnych odnoszą się *ipso iure* do regulacji rzek, to nie uchyla to bynajmniej treści dalszych żądań p. Oleśnickiego, lecz zmusza do tego, ażeby rozebrawszy tę treść, o ile uzna się ją za słuszną, w innej drodze dążyć do jej urzeczywistnienia. Droga tą, zdaniem Komisji, jest zmiana względnie uzupełnienie rozporządzenia wykonawczego do ustawy krajowej z dnia 18. września 1901 o regulacji rzek. Że to rozporządzenie jest wcale niedostateczne, wykazała to Komisya wodna już w sprawozdaniu swoim zeszłorocznem o zmianę §. 47 ustawy wodnej, w którym w osobnej rezolucyi uchwalonej następnie przez Wysoki Sejm domagała się: „aby przed rozpoczęciem robót regulacyjnych na danej przestrzeni rzeki przeprowadzoną była rozprawa i wydane orzeczenie władzy politycznej nawet i w tych przypadkach, gdy koryto uregulowane leżeć ma całkowicie w granicach koryta naturalnego i wywłaszczenie gruntów nie następuje, a to celem stwierdzenia granic koryta i rozstrzygnięcia zarzutów stron“ i że „przy postępowaniu tem administracyjnem przedsiębiorstwo regulacji powinno mieć swego osobnego zastępcę, którym nie może być urzędnik kierujący postępowaniem i wydający orzeczenie“.

Wnioski p. Oleśnickiego idą dalej w tym kierunku, zwracając uwagę na §. 13. ustawy państwowej z dnia 11. czerwca 1901 r., który w dwóch pierwszych ustępach odnosi się wyraźnie także do regulacji rzek, a w ustępie trzecim także przy tej regulacji uwzględniony być może i powinien. Przepisy tego paragrafu w rozporządzeniu wykonawczem z 21. kwietnia 1904 nie zostały jednak należyte objaśnione i w szczególach przeprowadzone.

Przepisy te a w związku z nimi także ogólne przepisy ustawy wodnej biorą w obronę właścicieli gruntów przylegających do rzeki regulować się mającej i zapobiegają, aby słuszne ich prawa nie zostały przez regulację naruszone a biorą zarazem w obronę ogólne interesa gospodarze. Komisya uznaje też zupełnie tendencję

wniosków p. Oleśnickiego, aby te przepisy objaśnić i przeprowadzić a jeżeli wniosków tych na tem miejscu szczegółowo nie rozberra, to czyni to tylko dlatego, że wnioski te, wkraczając w szczegóły, wymagają wszechstronnego i fachowego ocenienia i rozbioru, na które krótkość sesyi sejmowej nie pozwala. Nie podobna mianowicie z góry przesądzić i ocenić, czy który z tych wniosków nie wchodzi w kolizyę z pierwszorzędym dla kraju celem szybkiego i dobrego przeprowadzenia regulacyi, czyby tego celu nie udaremnił lub nie opóźnił. Taką wątpliwość wywołał w Komisyi w szczególności wniosek, aby nie tylko plany szczegółowe regulacyi, lecz przedtem jeszcze plany ogólne przedkładane były stronom interesowanym, nim je Komisya krajowa regulacyjna zatwierdzi. Dobre to jest i konieczne przy kanałach, których trasa raz wytknięta da się i po kilku latach bez żadnej przeprowadzić zmiany. Przy regulacyi jednak rzek, które często zmieniają swój bieg, przedkładanie takie ogólnego projektu stronom mogłoby rzecz niezmiernie opóźnić a wskutek zmian wywołanych przez rzekę utracić praktyczne znaczenie. Natura rzeczy zdaje się tu wymagać przedkładania stronom tylko szczegółowych projektów bezpośrednio przed ich wykonaniem, jak to Sejm w rezolucyi zeszłorocznej zaznaczył, i skróconego bardzo postępowania. Takich kwestyi wnioski p. Oleśnickiego nasuwają też więcej. Dlatego Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą rezolucyę:

Wnioski p. Oleśnickiego przekazuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby zbadawszy je dokładnie w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, postarał się jak najrychlej o niezbędne w tym kierunku uzupełnienie rozporządzenia wykonawczego do ustawy krajowej z dnia 18. września 1901, nr. 103 Dz. u. kr. i o tem Sejmowi zdał sprawę.

Zastępca przewodniczącego :

Kolischer, w. r.

Sprawozdawca :

Bobrzyński, w. r.

